

Za zadovoljevanje večine skupnostnih potreb narodu zadostuje lastna državna oblast. Za zadovoljitev nekaterih širših potreb, ki niso kulturno specifične, stopajo narodi v medsebojno pogodbeno povezavo, v smislu katere nastajajo skupne večnarodne zveze in ustanove, katerih pristojnosti, sestava in poslovanje se razvijajo v pogodbeno določenih okvirih.

Ciril A. Zebot

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Novejši družbeni in politični razvoj v Jugoslaviji se giblje v smeri naraščajočega pritiska za uveljavljanje izvršne suverenosti republik. Pritisk v tej smeri je zaradi izrazitih kulturnih posebnosti ter kričečega gospodarskega izkoriščanja in zaposlavljanja posebno močan in vztrajen v Sloveniji. Ta razvoj narekuje tudi Slovincem v svetu, da podprejo novo slovensko državno in demokratično uveljavljanje.

Ciril A. Zebot

LETNIK XXVI. — VOLUME XXVI April — Maj 1975 Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada. Številka 4 & 5 — Number 4 & 5

UREDNIK SPOROČA:

Vsled nenadne in težke bolezni našega stavca, je aprilsko številka našega lista izšla z zamudo. Stavili so jo v drugi stavnici. Upamo, da bo prihodni čas vse v redu — in da vas črke č ž in š ne motijo preveč. Hvala!

Današnja številka nosi oznako April - Maj, prihodnja bo pa imela oznako: Maj - Junij 1975.

—KANADA PIPRAVLJA
—UVEDBO ZAJAMČENEGA
—LETNEGA DOHODKA

V svojih predavanjih na vseučilišču sv. Frančiška Ksaverija 17. marca je izjavil federalni minister za zdravje in blaginjo Marc Lalonde, da je bil dosežen načelni sporazum s provincialnimi ministri v februarju, da bo uvedla Kanada nov splošni sistem zajamčenega letnega dohodka namesto številnih sedanjih programov, ki skušajo finančno podpreti tiste, ki iz raznih razlogov nimajo lastnih dohodkov. Pogajanja so še v teku, kolik delež bo prevzela federalna vlada. Revnejše province bodo dobile večji prispevek iz splošnih državnih davkov kot pa province, ki imajo same močno gospodarsko bazo.

A Sedanjimi programi omogočajo večkrat primere, da morejo nekateri dobivati od raznih provincialnih in federalnih programov več kot pa drugi, ki so zapostavljeni. Novi sistem zajamčenih dohodkov bo namenjen predvsem tistim, ki iz kakršnega koli razloga ne morejo delati (bolezen, pohabljena, onemoglost, in pdb.) in tistim, ki ne morejo najti primerne zaposlitve. Program bo urejen tako, da bodo tisti, ki delajo, imeli višje dohodke kot tisti, ki ne delajo. To bo seveda pomenilo, da bo treba v nekaterih primerih dvigniti plače, ki so zelo nizke.

Denar za novi program bo prišel iz povečanega narodnega proizvoda, če si bo gospodarstvo opomoglo in bodo povečani dohodki zadostni za nove izdatke; če pa se to ne bo zgodilo ali ne v zadostni meri, je vlada pripravljena porabiti večji odstotek davkov za ta program.

V dosednji socialni zakonodaji se bliža temu programu dodatno plačilo upokojenecem. Če ne morejo shajati z redno pokojnino, ki pripada v Kanadi vsakemu Kanadčanu (za priseljence so v veljavi nekatere omejitve - da je moral živeti v Kanadi nepretrgano 10 let pred upokojitvijo), so upravičeni do dodatne pokojnine.

Tajnik papeškega tajništva za edinstvo kristjanov je prinesel carigrajemcu patriarhu relikvijo sv. Cirila iz Rima. Relikvija bo vzidana v novo cerkev "svetih apostolov Vzhoda", ki jo zidajo v Solunu v čast svetima bratoma Cirilu in Metodju.

Papež Pavel VI. je imenoval kardinala Šeperja za kamerlenga - komornika, ki mu pripadajo posebne dolžnosti zlasti ob smrti papeža do izvolitve novega.

Kartuzija Pleterje je izdala v slovenskem prevodu knjigo Palemona Glorieuxa, Sveta maža, vrhunc vere. Stane 20 dinarjev. Naročila sprejema Kartuzija Pleterje, 68310 Sent-jeznej.

VEČKULTURNOST NAJ POSTANE PRIZNANA TUDI V JAVNEM ŽIVLJENJU

Predsednik ontarijske etnične tiskovne zveze g. V. Mauko pozdravlja ontarijskega ministerskega predsednika g. W. Davisa ob vhodu v umetniško galerijo v Kleinburgu, Ont., kjer mu je bil na banketu izročen dokument "Pro memoria".

Ontarijska zveza etničnega tiska je izročila ontarijski provincialni vladi 18. marca poseben dokument PRO MEMORIA, v katerem poziva vlado, naj pospešuje priznanje dejstva, da je Kanada sestavljena iz več kultur, tako s potrebnimi ukrepi v svojem rednem delovanju kot tudi v prizadevanju, da bo to dejstvo priznalo tudi občinstvo. Dokument sta podpisala za zvezo predsednik Vladimir Mauko in tajnik N. Hawrysch.

Zveza izreka v dokumentu priznanje prizadevanjem vlade za politiko večkulturnosti ter podporo priporočilom kongresa Heritage Ontario (junija 1972). Pri izvajanju teh priporočil bi mogel nuditi etnični tisk velike podpore. Zveza izraža tudi zadovoljstvo, da ima Ontario posebnega ministra za kulturo v osebi R. Welcha.

Zveza ni interesirana prvenstveno v podporah, ki so sicer tudi potrebne, marveč v programih, ki naj streme za večjo sprejemljivost večkulturnosti celotnega prebivalstva. V te zvezi navaja vrsto ukrepov, ki bodo vodili do tega cilja.

A. NA PODROČJU VZGOJE

1. Poučevanje zgovovine Kanade v ljudskih in srednjih šolah mora vključiti tudi zgodovino in kulturo etničnih skupin.

● Med 84 člani kitajske Akademije znanosti v Taipeiu sta dva katoličana - župnik Maver Fang iz Taipeha, strokovnjak za zgodovino katoliške Cerkve na Kitajskem ter dr. Chiang Fu-tzung, ravnatelj muzeja.

● V Češko - Slovaški se množe primeri, ko vlada prepove duhovnikom opravljanje duhovniške službe. Prepoved navadno doseže duhovnike, ki so bolj uspešni pri svojem duhovniškem delu. Cenijo, da je sedaj že kakih 500 posvečenih duhovnikov, ki jim je izvrševanje duhovniškega poklica onemogočeno. Posledica je, da že tretjina župnij nima več duhovnika.

2. Pripraviti je treba učne pripomočke za rabo v šolah o zgodovini, kulturi, jeziku itd. etničnih skupin; prirediti sedanje učne knjige, da bodo odražale realnost kulturne mnogoličnosti Kanade.

3. Ustanove naj se pokrajinska središča etničnih študij za preiskovanje in tudi za pouk učiteljev, ki bodo poučevali etnične predmete.

4. Vseučilišča naj dobe zadostno podporo za razširjenje znanstvenega dela na področju etničnih jezikov in kultur.

5. Osebe provincialnega ministrstva za vzgojo naj bodo naročile, da pripravijo učne pripomočke za učni načrt, ki bo izražal realnost večkulturnosti v Ontariju.

6. Vlada naj ustanovi etnični muzej ali poseben oddelek pri Ontarijskem muzeju kot tudi provincialni etnični arhiv za ohranitev kulturne dediščine etničnih skupin.

7. Provincialne umetnostne galerije naj zagotove, da bodo zadostno predstavljena dela umetnikov raznih etničnih skupin, ki žive v Ontariju.

8. Posebna knjižnica naj se osredotoči na zbiranje knjig in drugega materiala, ki prikazuje etnične kulture - tudi jezikovnih skupin.

9. Vlada naj podpira umetnike etničnih skupin, da bodo

● Verski list Družina ne doživlja težav samo od oblasti. V komentarju 5. številke (Obveščevanje ni "zehljanje" uges) ugotovljajo, da reagirajo nekateri naročniki na poročila o novih dogajanjih v Cerkvi z odpuovedjo lista. "Če hočemo biti še bolj otipljivi, moramo povedati, da je največ "hude krivi" povzročilo naše pisanje o željah predstavnikov ameriških ženskih redov, da bi bila ženskam odprta vrata do vseh cerkvenih služb, poročilo, da je dunajski kardinal Koenig postavil za upravitelja ene svojih župnij žensko in podobno. Nekateri naši naročniki so jasno povedali, da zaradi tega odpuvedujejo Družino."

● Gilles Menard, ki je sedaj tajnik Kanadske zadržne zveze v Ottawi, bo postal s 1. januarjem njen izvršilni direktor. Tako bo nadomestil dosedanjšega začasnega ravnatelja Leonarda Harmana.

● Mariborski škof dr. Držečnik je imenoval za prošta mariborskega stolnega kapitlja kanonika Jožefa Smeja. Smej se je rodil v Bogojni. Ta župnija ima danes 20 še živečih duhovnikov.

POMOČ BOLNIKOM

"Skupno z zdravniki, znanstveniki in zažjtnimi sestrami, ki strežejo velikim topovom v borbi z rakom, je še pomoč Canadian Cancer Society prostovoljcev za bojne črtami, ki prinašajo bolniku upanje, pomoč in vzpodbudo", pravi Ethel Anderson, ki predseduje odboru za pomoč bolnikom v Metropolitan Toronto okrožju za organizacijo "Canadian Cancer Society".

"Mnogokrat se poveča vrednost pomoči v našem načrtu za bolnike, ker imajo mnogi prostovoljci osebne izkušnje z rakom", je dejala ga. Anderson. "Njihov cilj je pomagati bolnikom doseči najvišje uspehe na področju njihove zdravstvene in psihološke rehabilitacije", je nadaljevala ona.

"Ženske, ki so pred kratkim imele operacijo na prsni, gredo skozi dobo duševne depresije in dvomov v samega sebe. Naši prostovoljci v programu tako imenovane "Mastectomy Visiting Service" žene, ki so imele sljučno operacijo z zdravnikovo odobritvijo, obiščejo bolnico, ko so še v bolnici, da jim tako povrnejo zagotovilo, da je ozdravitev možna, da bo zunanost ostala normalna in ne izpremenjena ter da bodo kmalu spet sodelovale pri vseh prejšnjih aktivnostih. Prinesejo po tudi praktičen nasvet o oblačilih, telovadbi in druge osebne nasvete, ki pomagajo pri preusmeritvi", je rekla.

Oboji, močje in ženske pridobije s pomočjo "Lost Chord Clubs", "Nu Voice Clubs" in drugih organiziranih skupin, ki pomagajo "Laryngectomee" (osebam, ki so izgubili glasilke v grlu) s pomočjo posebne govorne terapije, psihološkem svetovanju, družbene aktivnosti in varnostno vezbanje.

Vspodbujani od "Canadian Cancer Society", lokalni "Ostomy" klubi lahko tudi nudijo pomoč bolnikom, ki so bili operirani na črevesju.

Prispevki za Aprilsko kampanjo "Canadian Cancer Society" podpirajo raziskovanja raka in vzgojo ljudi, kakor tudi zgoraj opisane uslužnosti, pomoč za obolele na raku.

● V Mariboru so izdali jezuitje novo knjigo, ki opisuje delo slovenskih misijonarjev v Severni Ameriki. Knjigo je napisal jezuit Franc Cerar: Dobljize in Dobljizan škof Janez Vrtin. Vrtin je bil tretji in zadnji slovenski škof v Marquetteu. Knjiga stane 15 dinarjev in se naroča pri avtorju, Magdalenski trg 3, 62000 Maribor.

● Med pevci pevске žole pri torontski katedrali St. Michael's Choir School, ki so letos priredili pevsko turo v Novi Škotski in Novi Fundlandiji, je bil tudi Peter Pavlin.

● Po poročilu Nove Hrvatske, ki izhaja v Londonu, je neznanec ustrelil v Celovcu v njegovi delavnici Nika Martinovića. Domesljaj, da se je ubijalec umaknil preko meje.

● Proces proti skupini obtolženec v Zadru se je končal s kaznimi, ki znažajo skoraj 100 let strogega zapora. Med obsojenci je bilo več profesorjev in študentov.

G. VIKTOR TRČEK — 60-LETNIK

Naš slavljeneec g. Viktor Trček. (Foto: Sesar Studio)

6. aprila je praznoval 60. letnico rojstva g. Viktor Trček. Prijetno je doživeti tako dobo, če je človek še zdrav in srečen. Kako bodo pisali zgodovinarji o teh ljudeh, o nas. Čudovita doba - moderna - atomska - zahteva od človeka tudi, da zna živeti. To pa je danes posebna umetnost.

Kaj vse se je izpremenilo: našim življenja, mišljenje ljudi, vse je nekaj drugega kot nekoč. Samo narava je ostala ista, v kolikor je ni človek po silii spremenil. Ob vsem tem je prav naša generacija doživela toliko sprememb kot še nobena druga. Doživljati velike spremembe med starim, novim in tem kar še lahko pride - je zanimivo, nekako rodovno razburjajoče, včasih pa tudi trpko in zaskrbujoče.

Kaj vse doživi človek v šestdesetih letih. Tudi naš Viktor je žel skozi nebesa in pekel. A ostal je mož - skagole!

MISS LJUBLJANA 1975 (tretja od leve) gdč. Anica Kus. Na njeni desni je gdč. Martina Kavčič. Miss Ljubljana za preteklo leto, na njeni levi pa g. Janez Meseč, priljubljeni župan slovenskega pavilijona. Slika je bila posneta v dvorani Marije Pomagaj takoj po izvolitvi in po nadedtju častnega treku z napisom Miss Ljubljana 1975. (Foto Sesar Studio)

Kanada si prizadeva izvesti poseben Svetovni svet za prehrano (World Food Council). Svet bodo sestavljali: 9 članov iz Afrike, 8 iz Azije, 7 iz Latinske Amerike, 8 iz Zapadne Evrope in drugih industrializiranih razvojne dežele bi sodelovale pri načrtitih, ki bodo tem deželam v trajno korist.

V okviru OZN so sestavili - kot je bilo priporočeno na konferenci za prehrano v Rimu -

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Description rates \$4.00 per year; 30¢ per copy
Advertising 1 column x 1" \$2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Ave., Toronto 4.

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročilna znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pečov, za Brazilijo 60 kruzeirov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naznanja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

MED SLOVENCIMA

Toronto

● **Miss Ljubljana 1975** Slovenski karavanski odbor pavilijona Ljubljana je za soboto 5. aprila pripravil volitev kraljice pavilijona za to leto; predsednik odbora je g. Tine Franceschi. Volitve so bile v dvorani Marije Pomagaj na Manningu, združene z družabnim večerom in banketom.

Za Miss Ljubljana so se potegovale štiri kandidatice: gdčne. Vera Mesec, Bety Petrič, Anica Pajk in Anica Kus. Volitveni program je vodil g. Marjan Resnik. Obzinstvo je dalo prvo mesto gdčni. Anici Kus iz New Toronto. Čestitamo!

Slovenci bomo tudi letos predstavili svojo domovino v tekú Caravan of Metropolitan Toronto. Karavana bo letos trajala od 22. junija do državnega praznika 1. julija. Pavilijon Ljubljana bo v dvoranah Marije Pomagaj na Manningu. Priporočamo, da si nabavite potne liste; cena pred začetkom karavane je \$4.00. S tem občinskim potnim listom boste imeli dostop do vseh pavilijonov na področju velikega Torontoa.

● **Old Smokey.** Znano smučiče Old Smokey je tudi v letošnji zimi nudilo veselje zimskega športa. Sem zahaja mnogo slovenskih športnikov, posebno mladine. V nedeljo 13. aprila je bil teren še poln snega, vreme sončno in prijazna družba.

WINNIPEG, MAN.

● **Jubilej slovenskega dušnega pastirja.** V nedeljo 16. marca smo proslavili življenjski jubilej našega župnika. Rev. Jože Mejaž je spolnil 60 let življenja! Med nami deluje že od leta 1963. Postavil je nam cerkev, vodi slovensko žolo in slovenske radio oddajne ure v Winnipegu in še mersikaj. Predvsem pa je oznanjevalec Boga, naš dušni pastir in prijatelj. Slovenski winipegčani smo mu hvaležni. Gospod Jože, še na mnoga leta! Bog blagoslavlja vašo delo in navzočnost med nami!

Chicago

● **17. februarja** je bil sestanek U. S. S. (United Slovenian Society) društva na katerem je bil ponovno izvoljen za predsednika g. Tony Petkovšek, za podpredsednika g. John Pestotnik, za tajnico ga. Cilka Dolgan, blagajničarke ga. June Price ter zapisničarico gdč. Alice Kuhar. Društvo je v pripravljanju ponovne turneje ansambla Lojzeta Slaka, ki bo prišel na gostovanje letos spomladi.

● **V nedeljo 23. februarja** se je zbralo preko 3000 prijateljev Johnnyja Pecona, v slovenskem domu na Rehar avenue

v Euclidu ob priliki proslave dneva Johnny Pecona. Na prireditvi je sodelovalo 26 ansamblov, ki so se vrstili celo popoldne in zvečer. Višek prireditve je bil nastop vseh članov Peconovega orkestra skupno z njegovima sinovoma Johnnyjem mlajšim ter Jeffom, katere je publika pozdravila z dolgim aplavzom in navdušenim vzklikanjem. Johnny, ki je ležal v Euclid General Hospital in je bil telefonično obveščen o potekanju prireditve je izjavil da bi bil tako rad vsaj nekaj minut pri svojih prijateljih v domu, kar mu pa ni bilo dano zaradi težke bolezni.

● **V torek 25. februarja** je nastopil v Severance Chamber Music Hall slovenski goodalni trio iz Ljubljane in sicer violini Dejan Bravničar, violist Pavel Skabar ter čelist Ciril Škerjanek. Časopis Plain Dealer je prinesel zelo pohvalno kritiko slovenskega tria, kakor tudi francoskega oboista, ki nastopa skupaj s triom po Ameriki. Posebnost koncerta je bila skladba komponista Ivana Petriča, katero je napisal za oboista Pierre Feita in trio.

● **28. februarja zjutraj** je v Euclid General Hospital umrl v 60. letu starosti "kralj polk" Johnny Pecon. Pecon je bil poznan kot odlični harmonikaš in je skupaj s prijateljem Lojzetom Trebarjem, tudi harmonikašem, vodil skozi mnogo let eden izmed najbolj priljubljenih polka ansamblov. Peconov - Trebarjev orkester je bil ustanovljen leta 1946, kmalu potem, ko je Johnny zapustil orkester znanega Franka Yankoviča s katerim je posnel znani skladbi "Just Because" in valček "Blue Skirt Waltz", katere sta obe prekorajili milijonsko prodajo. Leta 1956 je orkester zmagal v New Yorku na televizijskem programu "Talent Scout Contest", katerega je vodil znani Artur Godfrey. V vsej svoji glasbeni dobi je Johnny držal visoko kvaliteto igranja s katero si je osvojil mnoga srca ljubiteljev valčkov in polk po vsej deželi. Naše iskreno sožalje ge. Mary ter sinovoma Johnnyju in Jeffu.

● **V ponedeljek 3. marca** je umrl v St. Charity bolnici župnik največje slovenske fare v Clevelandu pri sv. Vidu častiti g. Rudolph A. Praznik. Pokojni je bil rojen v Dolnjem Jezeru v Sloveniji, kjer se je tudi žolal, pozneje pa v Clevelandu, kjer je bil leta 1940 posvečen v duhovnika. Faro sv. Vida je prevzel leta 1969, kot četrti župnik slovenske fare ki že obstaja 82. let.

● **13. marca je odpotovala** skupina slovenskih rojakov iz Clevelanda in okolice na Havajske otoke. Skupino je vodil priljubljeni pevec g. Edi Kenik, katerega je spremljal znani ansambel Dona Slogarja.

● **V nedeljo 16. marca** je bila prireditev v počastitev "Zene in Moža leta 1975", za kar sta bila letos izbrana ga. Cilka Dolgan in g. Louis Fink. Oba delujeta že mnoga leta na kulturnem polju v slovenski družbi in sta dobro poznana tukajšnjim rojakom. Čestitamo!

● **Poštini gtrajk** je zakasnili gornje novice. Prosimo upoštevanja in oproščenja.

Chicago

● **Umrla je gospa Lucija Čemežar,** v lepi starosti 74 let. Njen mož Peter je umrl že leta 1954, leto potem, ko je njen sin Fr. Blaž daroval pri Sv. Štefanu svojo prvo sveto daritev. Bila je dobra slovenska žena, vneta za vse dobro. Z možem Petrom, ki je umrl leta 1954, sta bila stebra slovenske fare. Poleg Fr. Blaža, ki je kustos slovenskih Brezij zapuščja še hčerko dr. Angeline, ki deluje v območju nadškofijske Charity. Naše sožalje. Njen pogreb je bil 11. marca na Resurrection pokopališču.

● **Bila je letos res pristna slovenska Cvetna nedelja.** Butarice kot nekoč doma v svobodni Sloveniji, veliko mladine slovenske sobotne žole v narodnih nožah in velika udeležba. Blagoslov butaric in oljk je bil v spodnji cerkveni dvorani v slovenskem jeziku in nato procesija po Wolcott Avenue v cerkev kjer je bila slovenska slovesna sv.maža. Posebnost: gdč. Sonja Kocjonec je brala berila, naši slovenski višješolci Andrej Remec ml., Tony Buh in Kiktor Lavriča so prav dramično brali Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po Mateju. Upravljeno jih je pohvalil g. župnik p.Tomaž. - Velikonočni teden je bil prav mrzel, nič primeren za Velikono' v cerkvi ob veliki udeležbi. Na veliki Četrtek je bila slovenska slovenska sveta maža, v petek vsi obredi v angleškem jeziku, na veliko soboto velikonočni obredi v angleškem jeziku, sv. maža v latinskem jeziku. Na velikonočno nedeljo je bila slovenska latinska maža. Vmes pa slovenske velikonočne. Bila je napovedana slovenska ... Cerkveni pevski zbor se je te dni prav dobro postavil. Vsa čast organistu dr. Fishingeru in dirigentu g.Janezu Arku.

V Muzeju za Znanost in Industrijo je bila rastava velikonočnih običajev. Tudi Slovenci so bili tokrat prvi zastopani. Velikonočne butarice, pirhi, jedila itd. Vso priznaje ge. Metodi Fishinger.

FAIRFIELD, CONN.

Slovenska pevska skupina Zvon je zelo delavna. Pravkar je izdala svojo prvo ploščo. Večkrat smo že brali o tej idealni skupini, ki ohranja slovensko pesem in slovensko besedo v tem predelu dežele. Nastopili so ne samo doma v Fairfieldu, ampak tudi v New Yorku. Shelton, N.Y. Washington, Bridgeport in Johnstown, Pa. Osvojil si je sloves, prav dobrega moškega zbora. Nova plošča na katero smemo biti ponosni, je prav dobra, v nekaterih pogledih celo odlična. Obsega 11 pesmi. Umetne, narodne in tudi koroške. Vodja te skupine je g. Armin Kurbus, dirigent pa Peregrin Us, ml. Kar šest članov te skupine je iz Usove družine. Poznam jih že iz DP taborišča v Spittalau ob Dravi. Kdo bi si mislil, da bi ti mladi pobiži takrat, tako odlično se postavili v tej pevski skupini. Ploščja zasluzi, da jo sprejmemo kot dragoceni dar slovenske delavnosti v Fairfieldu, kjer so se borili in še borijo za ohranitev slovenske besede in pesmi v tem predelu New Englanda. Vodja skupine je g. Armin Kurbus, dirigent je Peregrin Us, ml., če ho-

čete ploščjo, pišite na naslov: ZVON, 62 May Str. Fairfield, Conn. 06430, Conn. Usa. Stane s poštnino vred \$5.50.

PRIZNANJE DESJARDINES

Za 75letnico ustanovitve prve kreditne zadruge je dal javno priznanje njenemu ustanovitelju Alfonzu Desjardinesu tudi kanadski ministerski predsednik Pierre E. Trudeau. V svoji izjavi je med drugim povedal tudi:

"Možganski otrok Alfonza Desjardins je nedvomno eden najbolj izvirnih in najbolj vrednih doprinosov blaginji celotne države. Izvira iz pristnih korenin naše zgodovine, naših izročil in našega značaja. V njej vidim večjo manifestacijo francoske kanadske kulture, ker izraža socialni vidik, ki nam je lasten - finančni nasih kmečkih izvirov ter ohranjen, bistven, podpodovan od nasih kmečkih izvirov ter ohranjen, bistveno nespremenjen, do današnjega dne.

Desjardins je nagonsko poznal finančne potrebe povprečnega človeka - splošnega človeka zmernega bogastva in imetja, čigar dragocena posest je bil morda dober glas med omejenim krogom sededov in znancev. Kot goreč patriot je videl Desjardins potrebo dati svojim sonarodnjakom (ki jih je usoda pustila na žalost v nezavidljivem položaju) lastno orodje za dosego finančne neodvisnosti in gospodarskega izboljšanja. Njegov genij je spoznal važnost majhnih in točno orisanih skupnosti kot župnija in soseska. Tako je mogel mobilizirati neprizakovan potencial za samopomoč. S tem je dosegel in zbudil temeljno dobroto v naših ljudeh."

SPOŠTOVANJ!

Rad bi Vam predstavili letošnjo knjizno zbirko goriške Mohorjeve Družbe. Poleg Koledarja za leto 1975, ki vsebuje pester izbor člankov in razprav obsega letošnja zbirka že knjigovodni obredi v angleškem jeziku, sv. maža v latinskem jeziku. Na velikonočno nedeljo je bila slovenska latinska maža. Vmes pa slovenske velikonočne. Bila je napovedana slovenska ... Cerkveni pevski zbor se je te dni prav dobro postavil. Vsa čast organistu dr. Fishingeru in dirigentu g.Janezu Arku.

V Muzeju za Znanost in Industrijo je bila rastava velikonočnih običajev. Tudi Slovenci so bili tokrat prvi zastopani. Velikonočne butarice, pirhi, jedila itd. Vso priznaje ge. Metodi Fishinger.

V Muzeju za Znanost in Industrijo je bila rastava velikonočnih običajev. Tudi Slovenci so bili tokrat prvi zastopani. Velikonočne butarice, pirhi, jedila itd. Vso priznaje ge. Metodi Fishinger.

Knjiga "Na obalah morja" je povest iz življenja primorskega dekleta. Goriška pisateljica, ki se skriva za tem psevdonom, pripoveduje o trpljenju, ljubezni in odpuščanju.

Želeli smo Vas opozoriti na letošnjo zbirko tudi v želji, da bi podprli delo GMD, ki vrši svoje visoko kulturno poslanstvo med zamejskimi Slovenci v Italiji.

Zbirko priporočamo Vam in vašim znancem. Lahko naročite ali celotno zbirko, ki stane 6.000 lir, ali vsako knjigo posebej, po naslednjih cenah: Andrej Kobal: Svetovni popotnik pripoveduje, 4.000 lir Marijana Kanduš: Na obalah morja 1.500 lir Koledar 1975: 3.000 lir

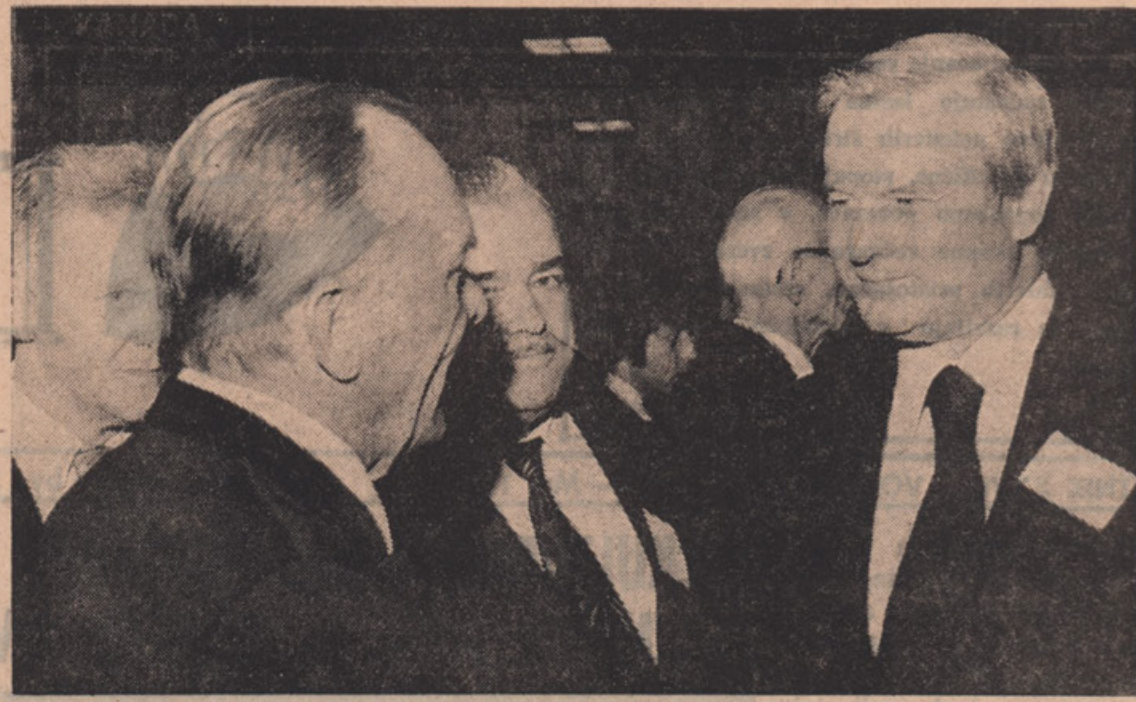
Izven redne zbirke je že vzgojena knjiga dr. Janeza Jenka "Družinska sreča", ki stane 1.000 lir.

Prav posebej opozorjamo na l. snopič Primorskega leksikona (PSBL), tako važnega za narodno in kulturno zgodovino primorskih Slovencev. Izvod 1.700 lir.

V upanju, da se boste našemu vabilu odzvali, Vas najlepše pozdravljamo.

V Gorici, dne 20. decembra 1974.

Odbor GMD RIVA PIAZZUTTA 18 GORIZIA ITALIA

Predsednik E.T.Z.O. g. V. Mauko je predstvil osebo vse udeležence. Na sliki predstavlja ministerskemu predsedniku g. W. Davisu (na desni) lastnika "Torontoer Zeitung", g. E.O. Repricha (na levi v ospredju).

Franco je pomilostil tri Hrvate.

ki so se polastili leta 1972 žvedskega letala družbe SAS. Istočasno je osvobodil tudi 4 člane komunističnih sindikalistov skupine Marcelina Camacha, ostalim žestim pa je znatno skrajšal zaporne kazni, voditelju Camachu n. pr. od ? na 6 let.

● **Predsedstvo centralnega komiteja** slovenske komunistične stranke je napadlo profesorje in asistente ljubljanske fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo., češ da se oddaljujejo od prvotne koncepcije kot ustanove na fronti socialističnih sil v borbi za nove družbene odnose.

● **Republika Hrvatska**, revija, ki izhaja v Buenos Airesu (lastnik in odgovorni urednik je Mato Varga) je dosegla z decembersko / januarsko številko sto sto štrevilko. V bodoče nameravajo izdati več zvezkov, ki bodo posneli važnejše članke pod posebnimi gesli. Prva taka knjiga bo "Potreba države" s 4 poglavji: 1. Država, naravni okvir naroda; 2. Nacionalizem - duh svobode; 3. Večnarodni oviri - narodovi okovi; 4. Jugoslavija in jugoslovenstvo - ječa hrvatskega naroda.

NESREČA ALI UMOR

Lansko leto 7. novembra je preteklo 30 let, ko je bil ubit Stane Rozman, glavni poveljnik slovenske partizanske vojske. Rozman je bil rojen v Pirničah v okolici Ljubljane. Po poklicu je bil pekovski pomočnik. Kot organizirani komunist se je udeležil španske državljanske vojne, kjer je dosegel čin stotnika in bil poveljnik bataljona v neki mednarodni brigadi. Po razpadu je prišel v organizacijo partizanov in je bil junija 1. 1943 imenovan za poveljnika celotne slovenske partizanske vojske. Ko so kritični dan preizkužali neko novo orožje je nenadoma nastala eksplozija, pri kateri so izgubili življenje Rozman in še trije drugo oficirji.

Slovenski intelektualec, ki sedaj živi v emigraciji, v času, ko se je zgodila nesreča pa je bil v štabu Glavnega povelj-

Izrabi vsako minuto. Neka tovarna papirja v Zapadni Nemčiji je natisnila na stranišnji papir celotni tečaj angleščine na 26 rolah. Kdor hoče preštudirati vse lekcije, mora seveda zagotoviti, da nihče drugi ne porablja straniščja.

stva v vasi Lokve pri Črnomlju, nam je 1. 1958 pripovedal, da se je po nesreči govorilo v glavnem štabu, da je bilo vse to namerno pripravljeno. Navajali so za to dva razloga: Prvi: Rozman je stalno odklanjal vse zapovedi Tita, rekoč, da sta bila skupaj v Španiji in da vsaj toliko kot Tito razume vojne zadeve. Tito, da naj komandira na jugu, v Sloveniji pa odloča on kot glavni poveljnik. Vse take izjave je vedno dajal javno. Drugi: Rozman je bil zelo nevarno razpoložen proti sovjetski njegovemu štabu. Stalno se je pritoževal pred svojimi sodelavci, kaj sploh izčejo ti vohuni v njegovem štabu. Ni jim dajal nobenih informacij in tudi ni sprejemal njihovih navodil. Tudi jim ni dovolil, da bi imeli svoj sedež v neposredni bližini njegovega štaba. "Smer v Slovensko državo", L. II. št. 54. str. 3. (15. I. 75).

Letošnji "Baragov dan" bodo organizirale župnije v Clevelandu 28. septembra. Dopoldne bo slovenska maža v župiji sv. Marije v Collinwoodu, popoldnska slovenost pa bo v okviru župnije sv. Vida.

ZELENI DOKUMENT O VSELJEVANJU

Skupni odbor parlamenta je bil ustanovljen, da sprejme "Zeleni papir o vseljevanju".

Ta odbor sedaj preučuje "Zeleni dokument" ter želi sprejeti spisana priporočila posameznikov in organizacij.

Če želite vpslati tako priporočilo ("submission"), morate sporočiti zapisničarjem odbora ("Clerks of the Committee) pred petkom 18. aprila 1975. Spisana priporočila morajo biti priposlana do petka, 16. maja 1975. Vsa pošta in vprašanja, ki se tičejo tega predmeta naslovite na:

Joint Clerks, Special Joint Committee on Immigration Policy, P. O. Box 728, Parliament Buildings, Ottawa, Canada K1A 0A7 (613) 996 - 2005

SVOBODA TISKA V SLOVENIJI

hočejo) nemški nacionalisti na Koroškem pretežavijo slovensko narodnostno manjšino, se je temu ogorčeno uprla vsa napredna javnost. In prav je tako. Pred leti je ves svet s pomilovalnim nasmehom (pa tudi z grenkobo v ustih) spremljal slovenski "lov na čarivnosti". Prosilci ameriški senator je pripravil dolge sezname imen, "črne liste" tistih državljanov ZDA, ki so osumljeni, da so komunisti ali naklonjeni komunistom. Tudi spiške verskih "aktivistov" bi mogli spraviti v kategorijo prežetvanja ali vsaj blizu nje.

Članek v Dnevniku sicer ni pojasnil, kaj misli s pojmom "aktivist". Morda tudi občinska konferenca ZKS tega ni storila, lahko pa sklepamo, da je "aktivist" vsak vernik, ki si upa javno izpovedati svojo versko pripadnost. Zakaj je mogoče takšen sklep? Zaradi preproste ugotovitve, da bi mogli v Cerkvah na Slovenskem na prste prešteti tiste laike, ki se zares angažirajo v smislu koncilskih odloka o laiškem apostolatu. Spiskov duhovnikov pa najbrž tako ni treba delati, saj se njihove od njih ne poteguje za funkcije v družbi.

Kaj več od nedeljskega branja beril, sodelovanja v župnijskih svetih, priložnostnega sodelovanja pri raznih oblikah kateheze ali v publicistici pa naši laiki v resnici ne delajo. To pa je, menimo, prav gotovo še vedno v okviru Ustave, ki pravi: "Izpovedovanje vere je svobodno in je človekova zasebna stvar" (čl. 229). Spisek "aktivistov" bi pomenil vmešavanje v človekove zasebne (ali osebne) zadeve, če že odteje mo kratenje ustavnih pravic, ki smo jih že omenili.

Pa še nekaj je, kar prizadevna občana SFRJ, če je vernik, a se hkrati trudi, da bil dejaven član socialistične samoupravne družbe: nezaupanje in katerega lahko večkrat naleti. Zapis v Dnevniku je samo potencioniranje takšnega nezaupanja. Večkrat smo slišali naše najvišje družbeno - politične delavce, kako se govorili o vloži vernikov v NOB. Poudarjali so, da so se takrat borili vsi, ne glede na svetovni nazor, socialni položaj ali versko pripadnost. Tudi izgradnja povojne Jugoslavije s socialistično samoupravo ureditvijo je sad žuljev in prizadevanj verujočih in neverujočih občanov. Zdi se, da nekateri o tem sodelovanju nočejo nič več slišati. Kako naj se zdaj počuti, denimo, veren delovni človek, ki vidi pred seboj bogato ustvarjalno pot, a se pri tem zaveda, da bo njegova ime v spisku verskih "aktivistov" nepromostljiva ovira na tej poti?

Enako nezaupanje v državljansko lojalnost vernih občanov veje iz trditve, da prihajajo iz šol kadri, "ki so vzgojeni v povsem drugačnem duhu, kot ga zahteva tako ustava (?) kot vse naše resolucije, dokumenti in končno naš vsakdan." Ta vsakdan torej zahteva ljudje, ki ne verujejo, z drugo besedo, verujoči ljudje niso sposobni tvorno živeti in delovati v tem vsakdanu.

Kakorkoli že obračamo pisanje Ljubljanskega dnevnika, se ne moremo izogniti dejstvu, da krži nekatera ustavna določila. Če je časnikar po svoje prikrojil razpravljanja in sklepe seje občinske konference ZKS Ljubljana - Bežigrad, potem je konferenca dolžna od časnika zahtevati popravek. Če pa je konferenca v resnici zahtevala, naj se "nemudoma izdela spisek verskih 'aktivistov'" (in drugo, kar sodi zraven), potem, menimo, smemo pričakovati javno pojasnilo, kako bo organ ZKS to spravi v sklad z Ustavo SRS.

Družina, Ljubljana, 26. jan. 1975, str. 3.

NOČEMO PREŠTEVANJA

10. januarja je zasedala občinska konferenca zveze komunistov v občini Ljubljana - Bežigrad. Ljubljanski dnevnik je naslednji dan objavil poročilo s te seje. V članku smo med drugim prebrali tudi tole:

"V ospredju razprav pa je bila vsekakor problematika dejavnosti štirih verskih skupnosti v občini.

Konferenca je glede na zelo široko paleto problemov, odprošen za novogradnje, adaptacije, nakupe in popravila cer-

vozče bičanje klerikalizma, ki ga nikjer ni; a rohnenje proti neobstoječemu klerikalizmu dobro služi za večje utesnjenje pravice vernih.

Nestrpnost za nasprotno mnenje: Ko so žkolje predlasko jesen izrazili v "Odrptem pismu vseh jugoslovanskih škofov" nekaj pomislekov glede odnosov civilnih oblasti do vernikov in ko so dali v "Predlogih na ustavna določila" nekaj pripomb, jih je partija ostro zavrnila. Sicer je pa že prej doživel isto usodo ob razmišljanjih o novi ustavi profesor Perko: moral je iz Koordinacijskega odbora za odnose samoupravne družbe z verskimi skupnostmi študent filozofije duhovnik Franc Križnik je objavil v zagrebški publikaciji "Svjedočenja" intervju o nekaterih aktualnih vprašanjih, pa je okrožno sodišče v Zagrebu publikacijo zaplenilo in uničilo.

Gotovo prihajajo vplivi za pravkar opisano partijsko taktiko z vernimi tudi z Verske komisije oz. Komisije za odnose z verskimi skupnostmi, kot se ta sedaj imenuje. Novi predsednik te komisije je Čačinovič, ki je obenem podpredsednik slovenskega Izvršnega sveta. V resnici pa vodi vse delo njen podpredsednik Poljšak, ki je prišel na to mesto iz Rima, kjer je nekaj let deloval na jugoslovanskem veleposlanstvu pri Sv. sedežu. Ker baje pozna vatikanske diplomatske razmere, uveljavlja do slovenske Cerkve politiko skrajne, za Vatikan že sprejemljive nenaklonjenosti. Tako on kakor njegov tajnik Kastelic sta poslušno orodje sedanjega partijskega vodstva v Ljubljani. Da je pa to vodstvo le delček celotnega partijskega in državne vodstva in da je v odnosih do Cerkve tako kot ono, to je seveda jasno.

M. M. Maribor
NAŠA LUČ, XXIV, 3, str. 24 - 26.

SEDANJI SLOVENSKI TRENUTEK

Zadnjič sem skušal na kratko očrtati današnji slovenski družbeni vsakdan, za katerega je značilna očitna živčnost vodilnih kadrov. No, v tem prostoru mora živeti slovenska Cerkev. Danes nekaj besed o tem.

Čeprav seveda nikakor ni mogoče govoriti doma o verski svobodi, kot smo je vajeni v deželah resnične demokracije, je vendar treba priznati, da je za Cerkev pri nas od vseh vzhodnih socialističnih dežel še najmanj slabo. Zlasti je to veljajo za dobo odstopanja partije od idejne togosti, ko so se skušali nekateri partijski teoretiki dokopati do strpnega razmerja do vere in Cerkve. Po Karadjordjevem pa je postala partija budnejša tudi do Cerkve.

Ta daje Cerkvu ponovno in ponovno jasno vedeti, kdo je v deželi oblast. Najvišji slovenski partijski voditelji so Cerkev večkrat zelo ostro opozorili, naj ne prestopa v svojem delovanju dovoljenih meja, naj se distancira od klerikalizma, naj prekine stike s politično emigracijo.

Zadnji čas pa se zdi, da si je postavila partija dvojni cilj: oslabil vpliv Cerkve na ljudi s pritiskom na verski tisk in okrepti marksistični vpliv na mladino z uvedbo celodnevnega pouka in posebnega predmeta (samoupravljanje in osnove marksizma).

Čeprav je slovenski verski tisk v primeri s hrvaškim zgledno pohleven, je partiji le trn v oči: 130.000 izvodov na teden le ni malo! Odtod "vihar v kozarcu" okrog "Družine" in "Ognjišču" zadnje poletje. A pa se bo, kot se zdi, pomiril brez zmagovalcev in premaganec. Skoraj neverjetno se sliči, da je bila najbrž glavni razlog za odstop od procesa napadna vest, ki jo je zadnje jesen ob škofovski konferenci v Rimu vrgla v svet francoska novinarska agencija in ki so jo za njo ponovili nekateri veliki svetovni časopisi, čez da so v Sloveniji prišli urednika "Družine" in "Ognjišča" - "Ljudska demokracija" se je zbalala, da ne bi preveč trpel njen ugled, in je odstopila od procesa, ki je bil v bistvu insceniran.

Partija se ne straši naporov za uvedbo popolne marksistične šole. Kako morajo verni pe-

dagoški delavci premagovati ovire, da morejo ostati v službah, ni neznan. Tudi je javna skrivnost, kako vse učiteljske čimne posebno v predzadnjem letu učiteljskega silijo v partijo: kdor se ne vda, lahko naredi čez svojo kariero (zlasti čez kakšne višje možnosti v poklicu) križ.

Uvedba novega predmeta (samoupravljanje in osnove marksizma) v srednje šole je nadaljnji kamen v graditvi marksistične šole. Veliko se zadnje čase govori in piše o uvedbi celodnevnega pouka, a se človek ne more znebiti vtisa, da je tudi tej zamisli bo trovala zlasti skrita misel, kako odtegniti mladino vplivom vernih staršev in Cerkve in jih izročiti v varne roke učencikov "znanstvenega" nazora. (Se pa zdi, da iz te moke ne bo dosti kruha: učitelji že itak v vedno večjem številu zapuščajo učiteljsko službo, pa tudi denarno vprašanje bo pri tem trd oreh.)

Partijsko taktiko odnosov do Cerkve označujejo zlasti tri stvari: vedno močnejše podtalno zapostavljanje vernih, uporaba dvojne igre in nestrpnost do nasprotnega mnenja.

Podtalno zapostavljanje vernikov: Vse pogosteje morajo kandidati za razne službe na politične rešeto; če se pri tem ugotovi, da so verni ali da so si mogoče celo pridobili ime "laikov" v Cerkvu (to je takih, ki berejo berila pri nedeljski maši ali kako drugače nažurniji pomagajo), je to močna ovira za službo, saj še niso "razčistili s svetovnim nazorom." A tudi če takšnega vernega kandidata prvo rešeto spusti skozi, ker je obljubil, da bo v podjetju o veri molčal, se kasneje neredko zgodi, da ga odkloni bolj gosto sito partijske trojke, ki je zadolžena za politično čistost podjetja. Takih izpraševanj, zaslišanij, vohujenj, siljenj k raznim obljubam je vsak dan več. Le redko pa to pride v javnost.

Uporaba dvojne igre: Istočasno, ko se je na eni strani govorilo proti "Družini" in "Ognjišču" najbolj razplamtela, je na drugi strani partija odklonila nekatero duhovnike. Piše se in govori o popolni verski svobodi, istočasno pa se zakulisno spletkari proti vernim. Stalno je v govorih vodilnih na-

menjen podpora dela matere Tereze za reveže. Na eni strani medalje je podoba matere Tereze, delo angleškega umetnika Mihaela Rizzelloja. Na drugi pa podoba, sestradanega otroka, proti kateremu se odpirata dve roki. Medalje izdelujejo iz bronu, srebra in zlata.

Izdanje posebne znamke v počastitev Alfonza Desjardinesa, ustanovitelja kreditnih zadrug v Severni Ameriki (8c) bo sovpadla z letno konvencijo družstva filatelistov (Royal Philatelic Society) v mestu Quebec od 29 - 31. maja 1975. Izdaje prvega dne stanejo 28c in jih je mogoče dobiti ali na poštah uradih ali pa direktno od Philatelic Service, Canada Post, Ottawa, Ont., K1A 0B5.

Vlada v Britanski Kolumbiji namerava zakoniti možnost za ustanovitev provincialne ustanove, ki bo imela podobne funkcije kot kanadske banke, ki delujejo na podlagi federalne zakonodaje. Namen vlade je ustanoviti finančne zavode tudi v manjših krajih, v katerih

IZ SLOVENSKEGA TISKA

Zaplembo 4. številke Družine je omenilo tudi svetovno časopisje. Ker pa policija ni mogla zapleniti vseh števil, objavljamo članek, zaradi katerega je bila ta številka zaplenjena, poleg tega še komentar

uredništva Naše luči (v marčnu št. 1) kot tudi dopis M. M. iz Maribora v isti številki Naše luči, ki opisuje povežani pri tisk komunistov na vernike v Sloveniji.

Uredništvo.

ZAKAJ SO ZAPLENILI "DRUŽINO"?

Prepovedana in zaplenjena je bila letošnja 4. številka verskega tednika "Družina" (od 26. januarja), ki ga izdajajo slovenski škofje. Ker je uprava izvide že razposlala na župnije, so jo po župnijah plenili organi notranje varnosti.

Kaj je bilo tako "nevarnega" v njej? Kako se je vsa zadeva odvijala?

Afera se je odigrala v sledečih štirih stopnjah:

● 10. januarja je zasedala občinska konferenca ZK v občini Ljubljana - Bežigrad. Konferenca je zadovoljila vse osnovne organizacije ZKS, da do 1. aprila 1975 obravnavajo pojave idejno - politične aktivnosti in vplive verskih skupnosti na svojem delovnem področju in ustrezno ukrepajo. Člani konference so dalje zahtevali, da se nemudoma izdela spisek vseh "aktivistov" verskih skupnosti zato, da bi v bodoče ne zasedel kakšnega pomembnega ali celo vodilnega mesta v delovni organizaciji človek, ki "ni razčistil s svetovnim nazorom." Opozorili so tudi, da je nevzdržno, da stalno prihajajo iz vzgojiteljske in pedagoške šole novi kadri, ki "so vzgojeni v povsem drugačnem duhu, kot ga zahteva tako ustava kot vse naše resolucije, dokumenti in končno naš vsakdan."

● 11. januarja je "Ljubljanski dnevnik" objavil poročilo s te seje.

● "Družina" od 26. januarja (ki je pa izšla že nekaj dni prej) je pod naslovom "Nočemo preštevavanja" komentirala izjave na omenjeni seji in pisanje "Ljubljanskega dnevnika" in med drugim zapisala: "Prepričani smo, da je takšno pisanje (ali tudi sklepanje na sejah) v izrečnem nasprotju z ustavnimi načeli. Pripadanje tej ali oni veroizpovedi ne more (in ne sme!) biti za nobenega občana SFRJ ovira, da bi si izbral delo po svojem okusu in da bi sprejemal bremena tudi pomembnih in vodilnih delovnih mest. Čudno (in protiv-

ustavno) bo kadrovanje, če ga bodo družbeno - politične in delovne organizacije opravljale na podlagi spiskov verskih 'aktivistov.' Nezaupanje v državljansko lojalnost vernih občanov veje iz trditve, da prihajajo iz šol kadri, ki so vzgojeni v povsem drugačnem duhu, kot ga zahteva ustava."

● 25. januarja je okrožno sodišče v Ljubljani prepovedalo širjenje omenjene številke "Družine," ker je presodilo, da članek z naslovom "Nočemo preštevavanja" alarmantno in tendenciozno širi vesti, ki lahko vznemirijo javnost." ("Delo," 1. 2. 1975).

Takšna so torej dejstva. — Kaj naj rečemo k vsej zadevi?

Da je prišla neka občinska konferenca ZKS do tako nedemokratskih obdobjev, zahtev in opozoril, kot se je to zgodilo v Ljubljani - Bežigradu, ni nič novega v današnji slovenski stvarnosti: utesnjen in pritiskov na verne je vsak dan več. A ta dogajanja ne najdejo pot v časopise.

Toliko bolj začuden je zato spodrsljaj "Ljubljanskega dnevnika," ki je poročal o enem primeru vsakdanje slovenske prakse. Ali si je mogoče ta spodrsljaj razlagati kako drugače kot tako, da je ozračje doma že tako nasičeno z odporom do vsega verskega, da so uredniki izgubili posluh, kaj še za v javnost spodobni in kaj ne? "Družina" je storila le svojo dolžnost: kot glasilo slovenskih škofov se je potegnila za pravice vernih. Spričo gonje, ki jo je morala v zadnjem času prestat (enega urednika so živčno uničili), je bilo potrebnega mnogo civilnega poguma za ta tujni protest.

Najbolj bedno vlogo je pri vseh aferi odigralo okrožno sodišče v Ljubljani: s tistimi, ki so ravnali proti ustavi. Se sploh ni pežalo; tistim pa ki so se potegnili za ustavo, je nataknilo nagobčnik!

NAŠA LUČ XXIV, 3, str. 1.

KLERIKALNI ZMAJ

Dr. Korožec je imel jeseni 1. 1942 predavanje v Akademski zvezi. Tedaj je rekel sledeče: Če se kdaj zgodi, da naš tisk ne zna pobijati kakšnih liberalnih akcij s pametnimi argumenti, jih začne zmerjati s frazamaži. Nasprotno pa liberalci, če nam nimajo kaj pametnega povedati, začnejo pisariti o klerikalnem zmaju. Na to smo se spomnili, ko smo brali govor, ki ga je imel slovenski policijski minister v Črnomlju na proslavi 30 - letnice Vojske državne varnosti. Dejal je namreč med drugimi: Klerikalni elementi v rimokatoliški cerkvi skušajo prikazovati nekatero ukrepe za preprežitev zlorab in nezakonitosti kot zaostrovanje medsebojnih odnosov med Cerkvu in državo, ter omejevanje verske svobode. Trdno smo odločeni, in naši ljudje to terjajo (!?), da ne dovolimo nobenih vzporednih struktur, nobenega ilegalnega organiziranja v nekakšnih klubih,

nobenega širjenja emigratske literature in nobene nezakonitosti v materialnem poslovanju.

Slovenski komponist v Ljubljani Primoz Ramovž je posvetil svojo skladbo "Simfonični portret" škofu Baragi.

Pred 45 leti je bila 18. januarja ustanovljena Baragova Zveza v Chicagu. Od ustanovitve živi danes samo še neumnorni Baragov življenjepisec in zgodovinar Jožef Gregorič. V decembru 1974 je dobil, žal v odsotnosti, ker je bil bolan, slovensko nagrado in bil počažjen kot "mož slovensko-ameriškega radijskega kluba" za l. 1974.

Saskatchewan je edina provinca v Kanadi, kjer je večina prebivalstva drugega etničnega izvora kot angleškega ali francoskega.

Petindvajsetletnico izhajanja sta pred kratkim praznovala beloruski časopis Byeloruski holas ter latvijski Laiks, oba etnična časopisa v Kanadi.

Koncem leta 1974 je stopil v pokoj Glyn Allen, ki je deloval 17 let v Torontu kot višja uradni oddelka za državljanstvo za osrednjo Kanado. Bil je velik prijatelj Slovencev in je bil vedno pripravljn pomagati tako pojedincem kot slovenskim organizacijam.

Pri nedavnih avdienci, pri kateri so bili navzoči tudi člani vatikanskega odbora za družino, je papež Pavel VI. izjavil med drugim tudi: "Ustanova družine sama je bolj zdrava in močnejša kot pa bi nekateri želeli, da verjame mo. In krščanski ideal družine je že vedno možen bolj, kot kdaj ga je treba razglaševati ter v tem smislu krepiti dobro voljo zakoncev ter težaje za pripravo na zakon."

FAO, posebna agencija v okviru OZN za poljedelstvo in prehrano, je počastila mati Terezo, ustanoviteljico misijonark ljubezni, s posebno CERES medaljo. Izkupček iz prodaje teh medalj, ki jih prodaja urad FAO v Rimu, bo na-

velike banke ne marajo ustanoviti podružnic, obenem pa tudi nuditi družinam možnost hipoteknih posojil.

Pročitnice drugače. Zadnje čase se večajo primeri, ko si družine privoščijo počitnice v drugih krajih z zamenjavo hiš. Zamenjavo posreduje Pan Am's World Home Service Exchange, ki tiska posebno s naslovi družin, ki so pripravljene nuditi svojo hišo za določeno dobo. Iz te knjige si izberejo naslov družine, ki je voljna odstopiti svojo hišo ob času in v kraju, kjer bi radi preživeli počitnice. Če se iskaje, da je tudi ta družina interesirana na njihovi hiši, pride do izmenjave - edini strošek, ki ga imata obe družini, je samo strošek za potovanje.

Glas kanadskih Srba prinaša v nadaljevanjih zgodovino Srbov v Kanadi, ki jo je napisala Olga B. Markovic. Zgodovina je pisana v angleščini in Glas jo prinaša v svojem angleškem pisanem delu.

SLOVENSKEGA TISKA

"KLIC TRIGLAVA" London 22. 2. 1975.
LETO: XXVIII. ŠTV. 426.
STRAN 2.

UTIHNIL JE SLOVENSKI "GLAS AMERIKE"

Iz "proračunskih razlogov je ameriška UNITED STATES INFORMATION AGENCY s prvimi februarnim tega leta ukinila oddaje GLAS AMERIKE v slovenskem jeziku, enem od prvotnih jezikov tega radia.

Zahodni in tudi ameriški poznavalci razmer v Srednji Evropi so Sloveniji in Slovencem vselej upravičeno priznavali, da je Slovenija najnaprednejša republika v jugoslovanski federaciji.

Prav to dejstvo, pa je skupno z navedbo, večina Slovencev govori ali vsaj razume tudi nemško, italijansko in srbskohrvatsko, potisnilo slovenski jezik na eno najnižji mest na "prioretetni" lestvici, ki jo uporablja ameriška informativna agencija. Slovenski prostor naj bi bil tudi relativno dostopen tujim, to je zahodnim virom informacij, in tako je bila slovenščina "iz proračunskih razlogov" eliminirana iz programa GLASA AMERIKE.

Toda odločujoči dejavniki niso prav nič upoštevali dejstva, da so najbližji "zahodni" viri informacij v Sloveniji tisti iz Italije in Avstrije. Ti pa so komaj priljubljeni zaradi tekočega spora o položaju slovenske manjšine v Avstriji in Italiji. Ljudem v Sloveniji je GLAS AMERIKE vselej tudi predstavljal uradno mnenje ameriške vlade in naroda, in tega seveda ne more nadomestiti noben drug "zahodni" vir.

Ameriške -slovenske organe zacicje so po dolgih letih prizadevanja leta 1972 vendarte uspele, da je bil v Ljubljani odprt ameriški informativni center. Več kot ironija pa je, da je bil ta skromen uspeh zdaj neutraliziran, če ne povsem uničen, z ukinitev slovenskih oddaj GLASA AMERIKE. Slovenci po vsem svetu se bodo torej upravičeno vpraševali, kakšna "dobračina" je stric Sam, ki z eno roko daje, z drugo pa jemlje. Ameriški center v Ljubljani seveda opravlja važno funkcijo. Toda kljub temu služi samo omejenemu številu ljudi, se pravi samo ljudem, ki kolikor toliko razumejo angleščino in ki tudi živijo v Ljubljani.

Prav gotovo pa ni treba poudarjati, da je ta center v svojem delu izročen na milost in nemilost slovenskih in jugoslovanskih oblasti, ki ga lahko spet čez noč ukinejo; kje bo potem ostala ameriška "navzočnost" v Sloveniji?

Ameriški center v Ljubljani tudi ne more nadomestiti istega vsakodnevnega, skoraj bi rekli intimnega stika, ki so ga imeli slovenski poslušalci GLASA AMERIKE vsako jutro in to v svojih lastnih domovih.

Reakcija med ameriški Slovenci je bila razumljiva in hitra. Pričela se je spontana

kampanja, da se rešijo slovenske oddaje. Žal je kampanja ostala brezuspešna, dasiravno so bili vanjo zajeti vsi slovenski predstavniki v Kongresu in druge naklonjene osebnosti.

Nehote je tem prizadevanjem priskočilo na pomoč tudi čikaška PROSVETA, glasilo takozvanih "naprednih" Slovencev v Ameriki, ki je v svojem uvodniku 14. januarja korajžno zapisala, da so oddaje GLASA AMERIKE namenjene "zaslužnim narodom" in to s posebnim namenom, da hujskajo prebivalstvo teh socialističnih držav k uporabi njihovih novih gospodarskih, družbenih in političnih sistemov. Odaje GLASA AMERIKE pravi PROSVETA, pa naj bodo slovenske, srbske, ali hrvatske, samo ovirajo razvoj dobrih odnosov med Zdrženimi državami in Jugoslavijo.

Prosvečan uvodničar I. B. (najbrž Ivan Boštjančič, ki je bil PROSVETI poslan na pomoč iz Ljubljane), očitno ni slišal enesame oddaje GLASA AMERIKE za Slovenijo, ker bi se sicer ne znebil take bedarije. Pokazal pa je, zakaj je čikaška PROSVETA edina slovenska publikacija izven Slovenije, ki lahko kroži v domovini. Jasno pa je tudi, da njegovo mišljenje in pisanje, vsaj do določene mere, izraža mišljenje vodilnih slovenskih krogov. Kako predstavlja PROSVETA ameriško politiko in življenje ljudem v domovini, je pa tudi znano.

Kako bodo na to odločitev ameriške informativne agencije reagirali ljudje v domovini, bo težje presoditi; lahko pa predvidevamo, da so vsaj z glavno zmajevali, ko so šližali, da si mogočna Amerika ne more več privoščiti pol ure na dan GLASA AMERIKE v slovenščini.

Tudi ostaja celotna zadeva nerazumljiva iz drugih razlogov. GLAS AMERIKE namreč odaja tudi v srbsko-hrvatskem jeziku, in to polno uro na dan. Vprašati je treba, kako da odgovornim ljudem ni prišlo na misel, da bi dali vsakemu od treh jezikov, ki so celo v Jugoslaviji sami enakopravni, eno tretjino časa, pa bi lahko ostali vsi trije brez posebne škode.

Druga zanimivost pa je tudi v tem, da je bila ukinitev izvedena prav v času, ko je bilo najavljeno, da bo predsednik Ford obiskal Jugoslavijo. Ko je bil tam nekdanji predsednik Nixon, je bilo bolj važno, da si je ogledoval Kumrovec kot pa Ljubljano, Ford pa je jet brci slovenskemu narodu dodal že novo, z ukinitev slovenskih oddaj GLASA AMERIKE.

Ameriška politika je bila vselej težko razumljiva in zdi se, da so ljudje v Washingtonu spet enkrat napravili odločitev, ki nima ne repa ne glave.

31. julijem 1975 bodo smele banke v ZDA uvesti v trgovine in durge prostore, kjer ljudje plačujejo (n.p. letališča) posebne elektronske stroje, ki bodo povezani z banko. Strankam tako ne bo treba hotiti v banko. Svoje račune bodo mogli plačati elektronsko iz svojih tekočih računov v banki.

Avtorja knjige Been taken lately (Ralph Turtinen Publishing Co., Wayzata, Minnesota 55391. \$2.95) Joe Cartwright in Jerry Patterson ugotavljata, da izgube prebivalci ZDA mnogo več denarja na račun prijaz-

AL' PRAV SE PIŠE JUŽNI BRAT al' "JUŽNI BAT"?

—Aq—
V decemberski številki kanadske SLOVENSKE DRŽAVE se je oglašil dr. Peter Urbanc in ugotavlja, da je izraz "južni brat" pod narekovajem žaljiv za narode Jugoslavije. Nedvomno ima prav, četudi se ne skuša so-očiti z okoliščinami, z razočaranjem Slovencev nad vsoto aroganco, s katero so in nas še vedno zavračajo tisti naši bratje, ki v Jugoslaviji v resnici odločajo, Dr. Urbanc se tudi ne sooči z vsem tem le še bolj upira. Nekaj drugega bi bilo namreč, ako bi se resnica priznala in sicer, da je v sedanjem jugoslovanskem okviru položaj slovenskega človeka neznošen, kajti tako oropan svojega dela ni bil že nikoli. Šele na podlagi teh stvarnih ugotovitev bi bilo mogoče razmišljati in stvarno načrtovati, kako je mogoče pravično urediti jugoslovanske razmere.

Ako nekdo že od samega začetka prikriva slovenskim ljudem resnični jugoslovanski problem, jim daje nezaupnico in jih ima za naivne ter prav gotovo vse še poslabša, da bi se lahko res zgodilo, da bi ob danih razmerah bil še zmieraj najbolj realen izhod za Slovence, ostati v sprejemljivem jugoslovanskem okviru. Toda prav zaradi takih pocenih slepil se lahko zgodi, da slovenski ljudje v tem odločilnem trenutku ne bodo pripravljene verjeti v tako, v teh okoliščinah najpametnejšo rešitev in se bodo zagnali v kako drugo, tvegano, lahko tudi usodno.

Ovisno je pač od razmer in sprotnega položaja, ki narokuje pravi trenutek za eno ali drugo rešitev slovenske eksistence. Zato ni zametavati ne slovenske državnosti ne jugoslovanske skupnosti. Tudi za misel jugoslovanske skupnosti nas mora voditi resnica, ne pa prikrivanje in potvorbe. Kajti ali res mislite, da bi mogla jugoslovanska skupnost biti trdna, ako bi se "slovenski človek v njej počutil kot nekak objekt, čez da sam ni zmožen obstajati, ker da je bitno neekonomski? Hvala lepa. Če je tako slovenstvo, ki bi pomenilo edino izkoriščanje in neživlenskost. In taki primeri so že pri naših ljudeh v Nemčiji. Kar pozanimajte se, koliko staršev je, ki se trudijo, da bi njih otroci na tujem, mislim na naše delavce, res ohranili slovensko govoricu in ostali Slovenci?

Take so torej posledice pocenih "farbanja" naših ljudi, ki se slovenske tragike na svoji koži prav dobro zavedajo. In zato tudi jugoslovanski okvir ne more pomeniti nekakšen splov pred dozdavnim brodolomom, za katerega nihče ne ve, od kod in od koga grozi, ampak samo svobodno slovensko odločitev. v spoznanju, da je taka rešitev pametna in sprejemljiva. Kar pa znova ne pomeni, da bi bili Slovenci v njej tako vključeni, da bi se iz nje ne mogli več rešiti, ako bi pozneje razmere postale nesprejemljive.

P. S. Mogoče še nekaj. Ni zmeraj varno podpisovati se pod starimi objavljene stališči. In kdor po tolikih letih v svobodnem svetu apelira na podpise in na edino na staljšča, ne izkazuje demokratičnosti, ampak edino nepoznavanje razmer in nesposobnost umeti resnični problem slovenskega človeka.

Kanadska komisija za nadzorstvo nad cenami je izdala zelo koristno knjigo, ki vsebuje navodila, kako zagotoviti kvaliteto hrano ob zmernih cenah. Po raziskavah te komisije plačuje povprečna kanadska druž-

važati iz tujine? Naj torej dr. Urbanc postreže s podatki o tem, kako ti odnosi Slovenije z jugom resnično potekajo! In naj si ne dovolji tako poceni trditve, češ da Slovenci "enostavno v taki novi situaciji ne bomo imeli dovolj dela". Bolje bi bilo, da pokaže strokovnost svojih trditve.

Vse take trditve, kot omenjeno, niso v prid tudi jugoslovanskemu prepričanju samemu. Vse surogate in potvorbe večina slovenskih ljudi že dolgo pozna in se jim zato jugoslovanstvo ob vsem tem le še bolj upira. Nekaj drugega bi bilo namreč, ako bi se resnica priznala in sicer, da je v sedanjem jugoslovanskem okviru položaj slovenskega človeka neznošen, kajti tako oropan svojega dela ni bil že nikoli. Šele na podlagi teh stvarnih ugotovitev bi bilo mogoče razmišljati in stvarno načrtovati, kako je mogoče pravično urediti jugoslovanske razmere.

Ako nekdo že od samega začetka prikriva slovenskim ljudem resnični jugoslovanski problem, jim daje nezaupnico in jih ima za naivne ter prav gotovo vse še poslabša, da bi se lahko res zgodilo, da bi ob danih razmerah bil še zmieraj najbolj realen izhod za Slovence, ostati v sprejemljivem jugoslovanskem okviru. Toda prav zaradi takih pocenih slepil se lahko zgodi, da slovenski ljudje v tem odločilnem trenutku ne bodo pripravljene verjeti v tako, v teh okoliščinah najpametnejšo rešitev in se bodo zagnali v kako drugo, tvegano, lahko tudi usodno.

Ovisno je pač od razmer in sprotnega položaja, ki narokuje pravi trenutek za eno ali drugo rešitev slovenske eksistence. Zato ni zametavati ne slovenske državnosti ne jugoslovanske skupnosti. Tudi za misel jugoslovanske skupnosti nas mora voditi resnica, ne pa prikrivanje in potvorbe. Kajti ali res mislite, da bi mogla jugoslovanska skupnost biti trdna, ako bi se "slovenski človek v njej počutil kot nekak objekt, čez da sam ni zmožen obstajati, ker da je bitno neekonomski? Hvala lepa. Če je tako slovenstvo, ki bi pomenilo edino izkoriščanje in neživlenskost. In taki primeri so že pri naših ljudeh v Nemčiji. Kar pozanimajte se, koliko staršev je, ki se trudijo, da bi njih otroci na tujem, mislim na naše delavce, res ohranili slovensko govoricu in ostali Slovenci?

Take so torej posledice pocenih "farbanja" naših ljudi, ki se slovenske tragike na svoji koži prav dobro zavedajo. In zato tudi jugoslovanski okvir ne more pomeniti nekakšen splov pred dozdavnim brodolomom, za katerega nihče ne ve, od kod in od koga grozi, ampak samo svobodno slovensko odločitev. v spoznanju, da je taka rešitev pametna in sprejemljiva. Kar pa znova ne pomeni, da bi bili Slovenci v njej tako vključeni, da bi se iz nje ne mogli več rešiti, ako bi pozneje razmere postale nesprejemljive.

P. S. Mogoče še nekaj. Ni zmeraj varno podpisovati se pod starimi objavljene stališči. In kdor po tolikih letih v svobodnem svetu apelira na podpise in na edino na staljšča, ne izkazuje demokratičnosti, ampak edino nepoznavanje razmer in nesposobnost umeti resnični problem slovenskega človeka.

Kanadska komisija za nadzorstvo nad cenami je izdala zelo koristno knjigo, ki vsebuje navodila, kako zagotoviti kvaliteto hrano ob zmernih cenah. Po raziskavah te komisije plačuje povprečna kanadska druž-

ONTARIO Government Information

VAŠA KULTURNA DEDIŠČINA JE VAŽNA ZA ONTARIO ...

tako važna, da smo ustanovili novo Ministerstvo za kulturo in razvedrilo, da to istima pomaga pri rasti.

Se važnejše, mi želimo deliti z drugimi bogatstva in notranjo globino, ki prihajata preko aktivne soudeležbe in občestvenega življenja. Kultura mora biti deljena z drugimi ljudmi, ako hočemo, da ostane živa. Le s sodoživljanjem naše kulture lahko delimo ta dar z drugimi ljudmi in istočasno povspejšujemo večje razumevanje med kanadčani.

Ontarijska vlada priznava, noma predano podpiranju obda sta kulturna tradicija in dediščina ontarijskih ljudi prav tako važni, kot so izvežbanost za kulturo in razvedrilo. Upa ali izobrazba pri gradnji boljše-grami na področjih od gledališča do hockeya, od plesnih skupin do knjižnic zmožli druzati pri življenju iskro osebnega ustvarjanja in človeške odličnosti, ki predstavlja kulturo.

Prav zato je Ontario ustanovil novo ministerstvo, ki je popol-

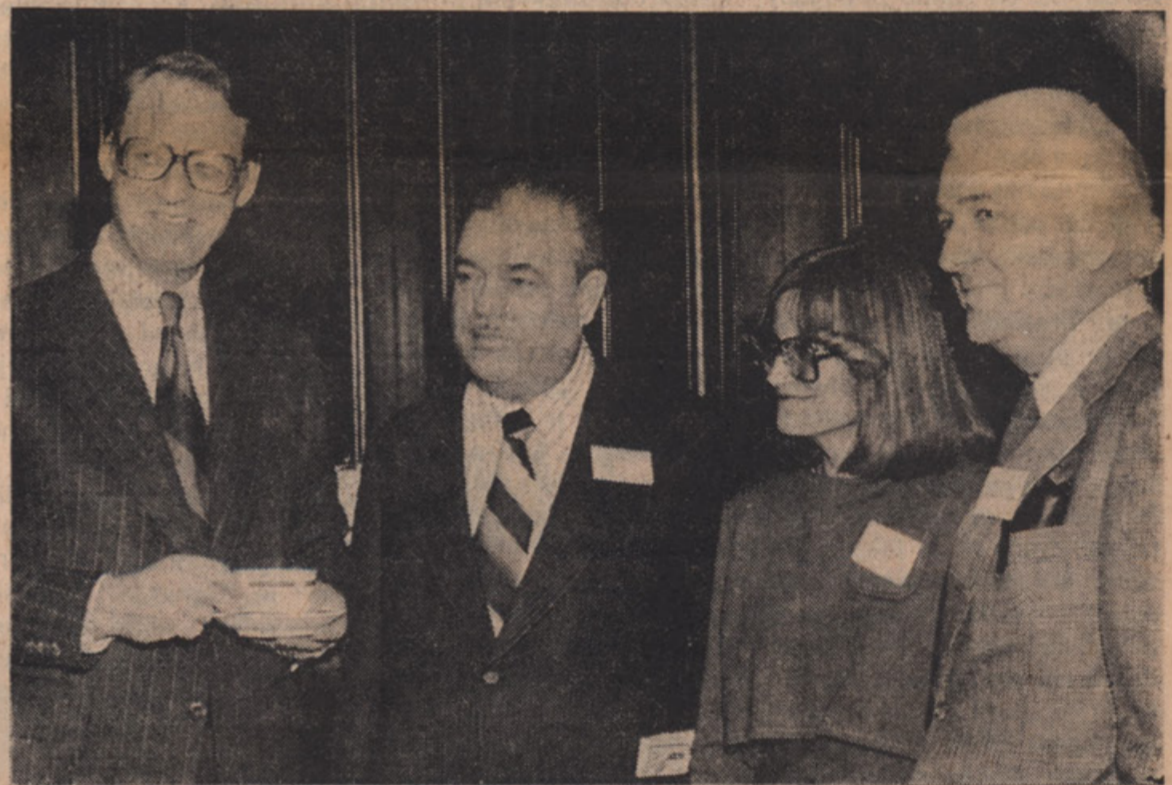
Ontarijsko Ministerstvo kulture in razvedrila je bilo ustanovljeno za podpiranje in vzpodbujanje najrazličnejšega kulturnega izražanja vseh ljudi v naši Provinciji. Vemo, da je vzdrževanje naše kulturne dediščine pri življenju neobhodno potrebno za bodočnost vsakega. V Ontario mi delamo na tem.

Ministry of Culture and Recreation
Communications Branch
Main Parliament Building, Room 347
Queen's Park
Toronto, Ontario
M7A 1Y7
Ministry of Culture and Recreation
Robert Welch, Minister

Za nadaljne informacije o našem ministerstvu, ste dobrodošli, če pišete v vašem lastnem jeziku na:

Government of Ontario
William G. Davis, Premier

Na tiskovni konferenci Ontarijske liberalne stranke za urednike etničnih listov dne 17. aprila v Royal York hotelu je govoril in nato odgovarjal na stavljen vprašanja vodja liberalov (in opozivlje) g. R. Nixon. Na sliki

so od leve na desno: g. R. Nixon, g. V. Mauko, urednik našega lista in predsednik E.T.Z.O., gđc. L. Zwolak, nastavljenka liberalne stranke in g. L. Mokrzycki, predsednik "New Canadian Publication", družba za oglaševanje v etničnem tisku.

• Kmetje na polotoku Gaspe v provinci Quebec začnajo v vedno večji meri kmetovati po metodah organskega kmetovanja — ob izključitvi umetnih gnojil in kemikalij za uničevanje mrčesa. Provinca podpira to prizadevanje s posebnimi vzorniki kmetijami. Ker se večajo dokazi, da škodujejo umetna gnojila in kemikalija za uničevanje mrčesa človeškemu zdravju, je tudi povpraševanje po hrani, pridelani po organskih metodah, vedno večje in tako trgi zagotovljen. Bratu Savignatu iz Jolietta zdravnik. 1939 niso dali nobenega upanja na življenje, ker je imel težave s prebavnimi organi. Začel je sam pridelovati hrano po organski metodi in danes pri 75 letih zdravje odseva iz njega.

• Večina pogovorov danes se vrti okoli gospodarske krize in inflacija. Za primerjavo s krizo 1. 1929 in prihodnjih let si je dobro priklicati v spomin takratne podatke: brezposelnost je dosegla 25%, plače so se znižale za celo tretjino in proizvodnja se je znižala za 54%. **• Po študiji organizacije** Načrtno starševstvo (Planned Parenthood) je bilo v letu 1974 v ZDA 900.000 splavov, kar je 53% več kot 1. 1972, ko je Vrhovno sodišče v ZDA razveljavilo zakonodajo poednih držav, v kolikor so ovirale splav na zahtevo.

• Kanadski program New Horizons za upokoence, ki ga podpira federalna vlada (začetek v 1. 1972) je zelo priljubljen. Od svojega začetka je koristil 676.802 osebam v 3.280 različnih programih, za katere plača država stvarne stroške. Država je prispevala doslej kakih 18 milijonov dolarjev. Za prihodnje finančno leto je predvidela za te namene 14 milijonov dolarjev. x

• Studiju madžarske etnične skupine bo posvečena revija Canadian-American Review of Hungarian Studies. Prva številka je izšla 23. oktobra 1974. Vsako leto bosta izšle dve številki.

PROSIMO PORAVNAJTE NAROČNINO!